

Lån mot billig ränta

emot säkerhet av inteckningar, aktier och obligationer lämnas av

Sällskapet D. B. V:s Sparbank.

Brand- och Lifförsäkrings - Aktiebolaget

SVEA

Göteborg.

VISBY: Konsul Carl E. Ekman, tel. 20. HEMSE: Olof Hallin.
KLINTEHAMN: Oscar Roswall. SLITE: Herbert Holmberg.

Något om turist- och semesterresor till Gotland.

Nedanstående utgör manuskript till ett föredrag på högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm i ring 1: 4 den 1 juli 1934 av gymnastiken Torq. Wistrand.

När sommaren och med den ferierna påkallas, dragas tankarna och väckes längtan hos många till havet och till den stora sköna ön Gotland. Om man undantar Stockholm torde väl ingen ort i vårt land vara så väl känd av utomboende som Gotland. Om det är Visby, som gjort Gotland känt, eller både stad och land ömsesidigt medverkat till ryktbarheten är svårt att säga, men troligen är det det senare antagandet.

Olika anledningar förefinnas emellertid för dragning till denna ö, beroende på de besökandes olika intressen. För den vetenskapligt bildade turisterna är det givetvis förnämligast Visby med sin för hela Norden enastående kulturminnesmärken, den ståtliga ringmuren med sina väldiga portöppningar och kron, de många härliga kyrkoruinerna, ofta delvis täckta av murgröna, rosor och valnötsträd, de uråldriga trappgavelhusen med sina mystiskt välvda rum och trappgångar m. m. som är den starka lockelsen till upprepade besök på ön. Men även landsbygden erbjuder för den kunskapsförstående riklig njutning. Det torde väl knappast finnas en enda ort i vårt land, som kan uppvisa en så rik samling av uråldriga minnesmärken i gravsättningar av olika slag, hustomningar m. m., allt omspunnet av en egendomlig sagomyt, för att ej nämna de till ett 90-tal uppgående härliga tempel, av vilka många intaga en framstående plats ifråga om stil och utsmäckning, som Gotland. Men enbart detta räcker ej för att motivera den alltmer växande ström av människor, som varje sommar söker sig över till ön. Skulle varje resande deklarerat orsaken till sin resa dit, bleve det säkert för många ganska svårt att hitta på ett svar, som täcker till fulla skålen. Det har för en stor del blivit liksom en gammal god sed att därute på den av Östersjöns salta vågor omflutna ön söka vederkvickelse och vila för sina söndertrasade nerver. Det är i alla fall ej blott trötta och åldringar, som resa dit. Tvärtom. Ön eller rättare dess stränder formligen översvämmas varje sommar av barn och ungdom, friska och hertiga, som i fulla drag synas njuta av öns härliga luft, havets salta vågor och friluftsläkar i övrigt på de vackra lövängarna därnere.

Det är nog också så, att för många är själva resan till och från Gotland en extra upplevelse, delvis både angenäm och äventyrlig och alltid förenad med en liten spänning, som lockar.

Då man lämnat den plats bakom sig, där man under den övriga delen av åren släpat i sitt kall, känner man sig på ett behagligt sätt skild från alla band av tvång och på väg till en värld, där all oro och allt bekymmer för en

tid äro försvunna och där ingenting tjustrar en fast vid släpet och det all-dagliga knoget. Ju längre bort och ju mera avskild från arbetsplatsen man tillbringar sin semester, desto större njutning och vila skänker den. Gotland blir därför redan från denna synpunkt en synnerligen lämplig semesterort.

Resan till Gotland kan numera ske antingen med ångbåt eller med flygplan. Det senare resesättet är dock ej äldre än sedan närmast förlidna sommar. Ångbåtresan, som givetvis är den behagligaste och mest anlitade, kan lämpligen företagas med någon av Gotlandsbolagets stora och välutrustade passagerareångare Visby, Gotland, Hansa, Thjelvar och Drottin. För Stockholmsresande och i övrigt för resande från norra och mellersta Sverige sker avgången från Nynashamn varje kväll vid 1/2 12-tiden.

Under den natt, som följer, ser man ej annat än himmel och hav. Är vädret vackert och himmeln klar är en sådan sjöresa utomordentligt hänförande, särskilt för den med dylika resor ovana. Redan 4 eller 5 timmar efter avgången från Nynashamn ser man en rand av Gotlandskusten, som likt ett mörkblått band reser sina för det mesta tvärbranta kalkstensklippor ur havet. Ju närmare vi komma målet för färden, ju jämnare ter sig kusten och snart nog kan man urskilja de innanför strandlinjen liggande ängarna, åkerfälten och de välbygda gårdarna.

Men åsynen av Visby från havet en klar sommarmorgon övergår dock allt i egendomlig skönhet. Dess läge på strandlutningen gör, att hela staden kan överblickas i ett. Det hela ger vid första ögonkastet ett något förvirrat och mosaikartat intryck. Allt tyckes vara nedkastat i liksom oredig massa med husnader åt alla håll, gavlar och långsidor om vartannat, ruiner, högre och lägre, gamla och nya hus i en gräslig villorvalta, inbäddat i rosor, kastanjer, valnötsträd och annat grönt, och allt omslutet av den väldiga ringmuren med de många höga tornen. Ur mitten av all denna skenbara oreda höja sig tornen från den mäktiga domkyrkan S:ta Maria. Men detta första intryck av kaos är dock hastigt övergående. Vid en stunds fortsatt beskådande ordnas allt upp i större klarhet och efterlämnar känslan av något underbart vackert, som man langtar efter att närmare få betrakta. Denna önskan kan också lätt nog bli tillfredsställd, ty snart nog har båten mellan de långa vågbrytarmarna sakta förts in till själva kajen, vid vilken den efter en del rassal med kedjor och vindsjöl laggar till.

Så är man då i den gamla hansestaden Visby, under modelliden en av norra Europas mäktigaste städer, från vilken den mesta handeln på Sverige, Finland och Ryssland ledde.

Slutmålet för resan är dock ej för alla Visby. En stor del fortsätter med järn-

Förlovnings- o. Vigselringar i lager

C. J. Haggströms

Guldsmeds A.-B.

Adelsгат. 24. Tel. 72.

Tillkännagivanden

KONSERT

i Lärbro kyrka

söndagen den 1 juli kl. 4 e. m.

av Kyrkosångens Vänner i Visby stift

under medverkan av Walborg Beer med ackompanjemang av fr. Gerda Munthe.

Inträde: 50 öre. Barn 25 öre.

väg, buss eller bil till Gotlands hamnar såsom Slite, Ljugarn, Burgsvik eller Klintehamn m. fl. platser. Moderna pensionat finnas tillgängliga på alla orter, och de resande äro överallt välkomna, ty för befolkningen äro dessa turistbesök en god inkomstkälla.

De som stanna i staden för att där tillbringa sin semester ha givetvis den största tillgång till njutning, då det gäller gamla historiska minnen. Där saknas minsann ej heller den njutning, som komfort och modern bekvämlighet skänka, ty bland andra har ångbåtsbolaget, som antagligen är ett av vårt lands mest välsköta, på ett generöst sätt sortt för den saken. Ett besök på den kontinental badorten, Snäckgårdsbaden, lämnar angenäma bevis för städendets. Dessutom finnas i själva staden det gamla fina Stadshotellet, D. B. V:s paviljong, Solhem m. fl. förtklassiga ställen, där en trött och hungrig resande kan få tillfredsställa även de högst uppdrivna fördringar.

De resande, som första gången besöka ön men ej ämnar stanna i Visby utan bestämt sig för någon billigare ort ute vid någonhamn, dröja dock alltid åtminstone en dag i staden för att ta del av någon av dess sevärigheter såsom Burmeisterska huset, Gotlands fornsal m. fl. innan de slå sig till ro vid något av Gotlands fiskeläger med dess trevliga fiskargubbar.

En båtresan från Nynashamn till Visby tar omkring 6 timmar. För resande av typen affärsman är ju tid alltid pengar. De kunna därför numera om-sätta denna sin gamla trossats genom att från Stockholm resa med flygbåt. Denna färd tar endast en knapp timme. Med båtresorna är jag ej så obekant, då jag rest den nu beskrivna vägen flera gånger, men hur en flygfärd gör sig för resanden känner jag ej. Den måste dock även den ha sina behag. Vi tänka oss, att vi resa på en höjd av t. ex. 400 meter. Då vi hunnit över Stockholms skärgård och lämnat de aista hölmarna bakom oss, knappt skönjbara, synes eller några minuters färd Gotlandskusten rakt framför oss som en lång, skarpt tecknad ojämn rand. Till vänster åt norr ser man en skymt av den till sin bildning egendomliga Gotska Sandön. Snelt åt söder skymta Stora och Lilla Karlsön bekanta för sitt rika fågelliv och sina grofkor. Resenären får också det nöjet att skåda Visby von oben, ty flygbåten stannar ej i Visby utan fortsätter till Tingstade trask, som ligger ett stycke inne på ön. Där slår båten ner och medelst järnväg, buss eller bil fortsätter den resande, dit han önskar.

Emellertid är det ej enbart Stockholm och Nynashamn, som bilda utgångspunkter för tillförseln av resande till Gotland. Åtminstone sommartiden underhåller Gotlands ångbåtsbolag regelbundna förbindelser med Norrköping och Kalmar. Dessa platser äro genom järnvägarna från södra Sveriges huvudorter lämpliga överfartställen för turister och semesterfrände.

Ett särskilt slag av resenärer till Visby och Gotland bör dock ej lämnas obeaktat i denna framställning; det är de s. k. skolresorna. Det har blivit nästan som en fastställd tradition, att skolklasser, såväl från högre skolor som vanliga folkskolor, avsluta sitt årsarbete med en gemensam utflykt under sin lärares eller lärarinnas ledning. Medel till en sådan plåga ofta av ele-

varna själva löpparas under hela läsåret. En del skoldistrikt, stiftelser och enskilda välvilliga donatorer lämna också ofta bidrag till dessa. Dessutom ställa sig såväl järnvägsstyrelserna som Gotlandsbolaget mycket välvilliga mot de ungas reskost genom väsentligt nedsatta biljettpriser och turistbyråerna stå till välvilligt förfogande med anvisande av billiga rum samt billig mat för färden. Gör man sig besvär med att studera Gotlandstidningarnas passageraralister någon tid under sommaren, skall man finna, att så godt som varje båt för med sig en eller flera grupper av sådana resande. Vid vandring i Visby sommartiden stöter man också nästan överallt på dessa skolgrupper, som med ljudlig hänförelse ta del av allt det nya, som där möter dem. Dessa resor plåga dock för varje grupp ta en tid av omkring en vecka, varunder, som nämnts, i första hand Visbys märkvärdigheter betraktas omväxlande med bad och vila och avslutas ofta med en tur med bil eller cykel kring Gotlands landsbygd, varunder besök och rastbäll göras i en och annan bondgård och vid en del mera betydelsefulla platser på ön. Efter en sista överblick av Visby åtföljd av en festmåltid på någon av stadens restauranger embarkerar så gruppen åter för avfärd, livligt avhurrad från kafé av de nyförvärvade vännerna, och lämnar under sång den vackra ön och med rika och angenäma minnen, som för många av de små deltagarna ofta bli det enda utflyktminnet de föra med sig för framtiden, ett minne, som kastar en liten strålgans även över det skolplugg, på vilket de ofta bilda en vacker avslutning. En skolresa till Gotland räknas numera av de flesta av landets skolor som det finaste och förnämligaste den kan bjuda på.

Men Gotland är emellertid en förnämlig turistort ej enbart för svenskar. Även till andra länders folk sträcker den sin lockelse. I främsta rummet är det väl danskar och tyskar, som besöka ön, men även turister från England, Finland och Östersjöländerna hitta vägen dit. För alla dessa har ön minnen av historiskt värde. Vid en vandring i Visby en sommardag ser man grupper av dessa utlänningar ströva omkring. Det är ibland en riktig språkförbistring på gatorna. Här och där i ruinerna och de gamla trappgavelförsedda borgarhusen ser man en en grupp stortruttigt klädda engelsmän med stora hornbågade glasögon gurgla fram sina kämlor och iakttagelser vid sidan av en skara väsande och snattrande tyskar i omväxling med de lugna och vänliga danskarna, som säkert med saknad betrakta det land och den vackra stad, som en tid var en dansk provins.

Vid en sådan kosmopolitisk blandning av folk tror man sig stundom försatt till någon sydeuropeisk klosterstad men väckes dock snart ur dessa drömmar av det rent gotländska inslaget, som på sitt sjungande godmodiga gulfäml återför en till verkligheten.

Detta kan ibland ske under särskilt tilltalande och sköna former. Jag minnes t. ex. en sommardag förlidet år utanför S:t Karin. Grupper av utländska turister förde ett rysligt kackel vid beskådandet av den mäktiga ruinenns yttre då plöteligt inifrån ruinen en sängarskara uppstämde B. E. Malmströms vackra dikt, »Gotland», med musik av den frejdade gotländskompositören August Fredin. De sorlande lysnade och lyssnade andaktsfullt till de vackra tonerna och den högstämda hymnen:

Här dvaldes fordom — sagan så har sagt
I guld och purpur hävets härskarinna
O, Visby, vem har dig i gruset lagt
Vart går jag här att guld och purpur
finna?

Var är den, dina tempels forna präkt
Av brons och silver under välvda
bågen?

Var är din här och dina flotters makt?
En sagans dröm — en hägring blott på
vägen.

Du »Österhavets öga». Sköna ö
Smoragd som glänsar i vår kungakrona.
Din vimpel än kan flyga över sjö
Vad förtid bröt, kan framtid än för-
sons

Därute ligger du, en ferpost lik
av tappra armar full och fris sinnen.
Den dag kan gry, då du är lika rik
på nya lagrar som på gamla minnen.